

**Uchwała Nr XXXI/322/2018**  
**Rady Gminy Czarny Dunajec**  
**z dnia 7 lutego 2018r.**

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie  
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2017 roku, poz. 1875) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 1390), Rada Gminy Czarny Dunajec uchwala, co następuje :

§ 1

Uchwała Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarny Dunajec.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Załącznik Nr 1  
do Uchwały Nr XXXI/322/2018  
Rady Gminy Czarny Dunajec  
z dnia 7 lutego 2018 r.**

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY  
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY  
W RODZINIE W GMINIE CZARNY DUNAJEC  
NA LATA 2018–2022**

**Czarny Dunajec, 2018**

## SPIS TREŚCI

### Wstęp

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	4
2. Podstawy prawne.....	6
3. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarny Dunajec.....	7
4. Analiza SWOT.....	10
5. Adresaci Programu.....	11
6. Realizatorzy Programu.....	11
7. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	12
8. Cele Programu.....	18
9. Monitorowanie Realizacji Programu i sprawozdawczość.....	19
10. Źródła finansowania.....	19

## WSTĘP

Problem przemocy w rodzinie niemal od zawsze był i będzie obecny w życiu społecznym. Od wieków niechlubnie towarzyszy narodom, całym pokoleniom, jednostkom, wpisując się w karty historii. Przemoc w jakiegokolwiek formie i wobec jakiegokolwiek osoby jest naruszeniem praw człowieka. Podobnie jak miłość, przemoc ma niezwykłą moc wywierania wpływu na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, procesy emocjonalne i świat wewnętrzny. Zjawisko to zawsze niekorzystnie wpływa na osoby, które jej doświadczają, powodując trwałe i niekorzystne zmiany w sposobie myślenia, które utrudniają przeciwstawienie się oraz przeciwdziałanie temu zjawisku.

Przemoc dotyka osób różnej płci i wieku, pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety oraz osoby zależne: dzieci, osoby okresowo lub trwale niepełnosprawne ze względu na starość czy chorobę. Zjawisko przemocy niszczy siłę woli ofiary, powoduje, że żyje ona w ciągłym strachu i poczuciu ubezwłasnowolnienia. Przemoc wobec najbliższych związana jest ze zwykłym, codziennym przejawem funkcjonowania rodziny, a jej występowanie jest częste i na tyle powszechne, że zjawisko to jest aprobowane kulturowo, a ofiary przemocy często pozostają z tym problemem same. Brak w nich siły, aby przerwać „koło” przemocy, przyzwyczajają się do istniejącego stanu rzeczy, aż w końcu zanika w nich nadzieja na zmianę swojego losu. Ofiary przemocy często nie mają wsparcia ze strony bliskich-rodziny, przyjaciół, znajomych oraz brak im wiedzy na temat form pomocy i instytucji, które świadczą pomoc i wsparcie.

Fundamentalną cechą podejmowanych działań w obszarze przemocy domowej powinna być zatem szybka reakcja mająca na celu przerwanie przemocy oraz zaoferowanie bezzwłocznej i skutecznej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Pomyślność podejmowanych działań w przeciwdziałaniu przemocy zależy przede wszystkim od współdziałania lokalnej społeczności, instytucji oraz organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Dunajec na lata 2018-2022 zawiera charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, analizę problemów społecznych w Gminie Czarny Dunajec, określa również cele i założenia Programu. W niniejszym Programie zdiagnozowano zasoby Gminy oraz zagrożenia, które można spotkać w trakcie jego realizacji. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Gminy Czarny Dunajec w zakresie przeciwdziałania przemocy.

## 1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

W literaturze specjalistycznej mianem przemocy w rodzinie określa się każde zachowanie członka rodziny skierowane wobec osoby najbliższej, którego głównym celem jest utrzymanie nad nią stałej kontroli i władzy. Działanie to jest zawsze zamierzone, wykorzystujące przewagę sił, naruszające podstawowe prawa wolności i godność człowieka, powodujące cierpienie i szkody. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (tj. Dz. U. z 2005 r., poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Przemoc jest niewątpliwie jednym z najgroźniejszych zjawisk patologicznych naszych czasów, które często prowadzi do wiktymizacji ofiar na każdej płaszczyźnie. Zawsze łączy się z cierpieniem, krzywdą i szkodą, którą należy zwalczać.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i rodzaje. Chcąc rozszerzyć to pojęcie jako formy przemocy możemy wyróżnić przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i zaniedbanie.

1. **Przemoc fizyczna** – jest tym typem przemocy, który jest najłatwiej rozpoznawalny i powodujący konsekwencje widoczne i łatwe do dostrzeżenia, a jednocześnie mogące bezpośrednio zagrażać życiu i zdrowiu, jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego. Polega na przeróżnych formach zachowań o różnym stopniu nasilenia np.: wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu, popychaniu, odpychaniu, obezwładnianiu, przytrzymywaniu, szczypaniu, duszeniu, biciu otwartą ręką i pięściami, biciu przedmiotami rzucanie w kogoś przedmiotami, parzeniu, polewaniu substancjami żrącymi, porzucaniu w niebezpiecznej okolicy, nieudzielaniu koniecznej pomocy.
2. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu. Przemoc psychiczna zawiera

pewnego rodzaju przymus, emocjonalne wykorzystywanie, groźby, za które uważa się między innymi oskarżanie, poniżanie, wyzwiska, wmawianie choroby psychicznej, upokarzanie, izolowanie, kontrole kontaktów, zabieranie samochodu, telefonu, rzeczy osobistych, niszczenie przedmiotów, mających wartość dla ofiary. Krzywdzenie psychiczne jednostki jest najbardziej nieuchwytną formą przemocy.

3. **Przemoc seksualna** – to zachowanie polegające na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę lub gdy obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu. Przemocą seksualną nazwiemy również zgwałcenia w tym również gwałty pomiędzy współmałżonkami.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy. Przemoc ekonomiczna pojawia się wtedy, gdy niezaspakajane są potrzeby materialne partnera, pojawia się nadmierna kontrola w wydawaniu pieniędzy oraz zakazywanie podjęcia pracy, bądź też zawłaszczanie zarobionych pieniędzy i pozostawienia bez środków do życia. Przemoc ekonomiczna przejawia się również wtedy, kiedy sprawca nie płaci alimentów oraz bez wiedzy partnera zaciąga kredyty lub przywłaszcza sobie środki przeznaczone na utrzymanie rodziny.
5. **Zaniedbanie** – to niezapewnienie lub naruszenie obowiązku do opieki w tym lekarskiej ze strony najbliższych. Zjawisko to dotyka głównie dzieci, osób dorosłych, które cierpią na różnego rodzaju schorzenia oraz osób w podeszłym wieku, potrzebujących wsparcia. Zaniedbanie charakteryzuje się obojętnością, brakiem należytej opieki, nieokazywaniem pozytywnych uczuć oraz lekceważeniem fizycznych i psychicznych potrzeb ofiar przemocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie charakteryzuje się fazami, które różnią się intensywnością i czasem trwania, a które następują po sobie cyklicznie. Wyróżnia się trzy fazy:

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyną mogą być błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja;
2. **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych. Często w tej fazie ofiary proszą o pomoc, głównie w postaci interwencji policji;

3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej. W tej fazie ofiary, które były gotowe uciec zostają. Sprawca długo nie jest w stanie trwać w tej fazie i roli, i wszystko zaczyna się powtarzać.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Skutki stosowania przemocy trwale odbijają się w życiu osoby dotkniętej przemocą. Stosowanie przemocy powoduje trwałe urazy psychiczne, które mogą ujawniać się podczas całego życia człowieka w wielu strefach jego funkcjonowania. Stosowanie przemocy rozwija silny mechanizm wzajemnego uzależnienia pomiędzy ofiarą, a sprawcą, który powoduje wzajemne zależności. Przemoc w rodzinie prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań specjalistycznych.

## 2. PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym dokumentem regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 1390 z późn. zmianami) oraz wynikający z niej:
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.)

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowane będą także w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. *o samorządzie gminnym* ( tj. Dz. U. z 2017r., poz.1875 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* ( tj. Dz. U. z 2017 r. poz.682 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* ( tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich* (tj. Dz. U. z 2016 r. poz.1654)

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. *o ochronie zdrowia psychicznego* (tj. Dz. U. z 2018r. poz. 160 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 2067 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny* (tj. Dz. U. z 2017, poz. 2204 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. *Kodeks postępowania karnego* (tj. Dz. U. z 2017 poz. 1904 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 783).

Założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są spójne z celami zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarny Dunajec na lata 2015 – 2020. Program jest również spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

### **3. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY CZARNY DUNAJEC**

Obszar Gminy Czarny Dunajec pod względem administracyjnym znajduje się w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim. Jest jedną z większych samorządowych jednostek administracyjnych województwa małopolskiego. Graniczy od zachodu, północy i wschodu z innymi gminami powiatu nowotarskiego (Jabłonka, Raba Wyżna, Nowy Targ, Szaflary), natomiast od południa z gminami powiatu tatrzańskiego (Biały Dunajec, Poronin, Kościelisko). Gmina Czarny Dunajec jest gminą wiejską, podzieloną na 15 następujących sołectw:

- Chochołów (12,8 km<sup>2</sup> ),
- Ciche (26,5 km<sup>2</sup> ),
- Czarny Dunajec (37,8 km<sup>2</sup> ),
- Czerwienne (10,8 km<sup>2</sup> ),
- Dział (5,1 km<sup>2</sup> ),
- Koniówka (4,2 km<sup>2</sup> ),
- Odrowąż (12,2 km<sup>2</sup> ),
- Piekielnik (30,3 km<sup>2</sup> ),



- Pieniążkowice (8,6 km<sup>2</sup>),
- Podczerwone (8,6 km<sup>2</sup>),
- Podszkle (13,1 km<sup>2</sup>),
- Ratułów (15,3 km<sup>2</sup>),
- Stare Bystre (21,1 km<sup>2</sup>),
- Wróblówka (5,7 km<sup>2</sup>),
- Załuczne (5,2 km<sup>2</sup>)

Obecnie gminę Czarny Dunajec zamieszkuje prawie 22 tys. osób, przy czym (49,2% populacji stanowią mężczyźni, a 50,8% to kobiety). Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach jest wyraźnie zróżnicowana od ok. 400 osób w Koniówce do ponad 3800 osób w Czarnym Dunajcu. Przeciętna gęstość zaludnienia gminy wynosi 100,4 osoby na 1 km<sup>2</sup>.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 – 2022 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2014-2017. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie, z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Trudno ocenić skalę przemocy w rodzinie, najlepiej obrazują ją statystyki, opracowane na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zebrane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

**Tabela 1. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2014 - 2017 przez instytucje**

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego			
	2014	2015	2016	2017
<b>Razem</b>	<b>37</b>	<b>45</b>	<b>28</b>	<b>28</b>
Policja	30	40	24	27
GOPS	3	3	0	1
Oświata	0	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	1	0
GKRPA	4	2	3	0

Źródło: GOPS Czarny Dunajec

**Tabela 2. Liczba zakończonych Niebieskich Kart w latach 2014 - 2017**

Powód zamknięcia procedury	Liczba zakończonych Niebieskich Kart w poszczególnych latach			
	2014	2015	2016	2017
<b>Razem</b>	<b>18</b>	<b>36</b>	<b>30</b>	<b>24</b>
Ustanie przemocy w rodzinie	11	27	22	19
Brak zasadności podejmowania działań	7	9	8	5

Źródło: GOPS Czarny Dunajec

**Tabela 3. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w latach 2014 - 2017**

Zakres danych	Dane w poszczególnych latach			
	2014	2015	2016	2017
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>4</b>
Liczba powołanych grup roboczych	30	33	26	22

Źródło: GOPS Czarny Dunajec

**Tabela 4. Poradnictwo świadczone dla osób dotkniętych przemocą w latach 2014 - 2017**

Rodzaj świadczonego poradnictwa	Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa w poszczególnych latach			
	2014	2015	2016	2017
medyczne	0	0	0	0
psychologiczne	55	45	17	25
socjalne	61	95	78	64
prawne	0	0	00	0

Źródło: GOPS Czarny Dunajec

Dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Czarny Dunajec. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemyanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

#### **4. ANALIZA SWOT**

##### **MOCNE STRONY**

- gotowość i umiejętność współpracy instytucji i organizacji pozarządowych;
- istnienie sprawdzonych procedur (Niebieskie Karty);
- działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- odpowiedzialność i zaangażowanie kadry;
- rosnące wzajemne zaufanie do osób i instytucji;
- istniejące zaplecze instytucjonalne m.in.: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Prokuratura, Sąd Rodzinny, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, świetlice szkolne;
- wdrażanie i realizowanie działań wobec sprawców przemoc;
- udzielanie pomocy psychologicznej osobą dotkniętym przemocą;
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i pracowników innych służb z terenu Gminy;

##### **SŁABE STRONY**

- brak miejsc na terenie gminy, gdzie można umieścić ofiarę przemocy;
- niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych;
- brak warunków do wykonania egzekucji karności wobec sprawców przemocy;
- zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy;

- brak lokali socjalnych na interwencyjne umieszczenie rodziny;
- opór do wszczynania procedury Niebieskiej Karty ze strony oświaty i służby zdrowia;
- brak środka przymusu do udziału sprawców w zajęciach korekcyjno - edukacyjnych

#### SZANSE

- wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- zapewnienie pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy;
- podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zintensyfikowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;

#### ZAGROŻENIA

- funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy w rodzinie;
- występowanie sprzeczności pomiędzy istniejącymi przepisami prawa, a możliwością ich wykonania w praktyce przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości;
- brak możliwości zapewnienia właściwej ochrony ofiarom przemocy (nadal izolacja ofiary zamiast sprawcy).

#### **5. ADRESACI PROGRAMU**

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Czarny Dunajec, w szczególności do tych, którzy są uwikłani w przemoc jako ofiara, sprawca przemocy lub świadek przemocy.

#### **6. REALIZATORZY PROGRAMU**

Podmioty funkcjonujące na terenie Gminy Czarny Dunajec, świadczące pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie to, w szczególności:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Komisariat Policji w Czarnym Dunajcu
- Gminne placówki oświatowe
- Ośrodki Zdrowia

Podmioty współpracujące w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Targu
- Sąd Rejonowy w Nowym Targu
- Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna w Nowym Targu

## **7. ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE**

### **Gmina**

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

### **Pomoc społeczna**

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”,

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej nie zamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

### **Służba zdrowia**

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi,

ponieważ bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej,
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” .

## **Policja**

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec

której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,

- przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach nie cierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”

Funkcjonariusz policji również uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych.

## **Oświata**

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:



- przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”

### **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”

Przedstawiciele GKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

### **Zespół interdyscyplinarny i grupy robocze**

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,

- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

## **8. CELE PROGRAMU**

### CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie .

### CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Wzrost poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy – podniesienie poziomu wiedzy, rozwijanie empatii, odpowiedzialności i kompetencji społecznych wobec problemu przemocy.
3. Zwiększenie skuteczności i dostępności form pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
4. Zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych.
5. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

### **Strategiczne metody działania:**

- 1) Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- 2) Ochrona ofiar przemocy w rodzinie poprzez wsparcie: medyczne, prawne, socjalne i psychologiczne.
- 3) Budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 4) Zamieszczenie na tablicach informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy.
- 5) Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych realizujących zadania z zakresu przemocy w rodzinie.
- 6) Systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie.

## **9. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ**

Roczne sprawozdania z realizacji Programu będą przedstawiane Wójtowi Gminy Czarny Dunajec do dnia 30 kwietnia każdego roku. Bieżący monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz wdrażanie ewentualnych działań korygujących.

Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną podsumowane po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji i zostaną zawarte w raporcie z monitoringu, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy Czarny Dunajec.

## **10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU**

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Czarny Dunajec.